

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84472,Karliński-Franciszek-Michał.html>
2022-10-05, 01:03

Karliński Franciszek Michał

KARLIŃSKI Franciszek Michał Ignacy (4 X 1830, Kraków – 21 III 1906, tamże), astronom. Syn Łukasza, mistrza siodlarskiego, i Józefy Grudnickiej.

W 1841–46 uczęszczał do Gimnazjum św. Anny w Krakowie, w 1846–53 odbył studia na wydziale filozoficznym UJ. W czasie studiów (od 1850), jako stypendysta z funduszu Jana Śniadeckiego, nauczał łaciny i matematyki w Gimnazjum św. Anny i Inst. Technicznym. Od 3 III 1851 do VIII 1855 był zastępcą adiunkta Obserwatorium Astronomicznego UJ. W 1855–62 pracował na stanowisku adiunkta w obserwatorium w Pradze; w tym czasie odbył podróż naukową do ośrodków astronomicznych w pn. Niemczech. W III 1862 został mianowany na profesora zwyczajnego astronomii i matematyki wyższej UJ i objął dyrekcję uczelnianego obserwatorium astronomicznego. 24 VIII 1866 przyznano mu stopień doktora filozofii. 30 IX 1902 został przeniesiony w stan spoczynku. Pełnił wielokrotnie różne funkcje w strukturze UJ, wykładał astronomię i matematykę, był członkiem rozlicznych towarzystw (m.in. współzałożyciel Astronomische Gesellschaft).

Działalność astronomiczna K. dotyczyła przede wszystkim obserwacji pozycyjnych oraz wyznaczania orbit planetoid i komet. W 1865 odkrył zmienność gwiazdy R Corvi. W 1866 ukazał się w „Astronomische Nachrichten” jego list, w którym zaproponował metodę powiadamiania międzynarodowej społeczności astronomów o odkryciach planetoid i komet za pomocą specjalnych kodów – sposób ten po pewnych modyfikacjach został przyjęty na całym świecie. Wiele wysiłku K. poświęcił tematyce meteorologicznej i klimatologicznej. Jeszcze w Pradze zainicjował badania ozonometryczne, w Obserwatorium Astronomicznym UJ pod jego kierunkiem prowadzono rozmaite obserwacje meteorologiczne publikowane w postaci doniesień i

opracowań. W 1868 wydał pracę *Mittlere Temperatur zu Krakau nach 40-jährigen Beobachtungen 1826–1865*. W 1869–1903 stał na czele Sekcji Meteorologicznej Komisji Fizjograficznej TNK (po 1873 AU). Zajmował się również historią astronomii, napisał *Rys dziejów obserwatorium astronomicznego Uniwersytetu Krakowskiego* (1864) oraz *Żywot Kopernika i jego naukowe zasługi* (1873).

PSB (S. Brzozowski, E. Rybka); Śródka.

F. Karliński: *Rys dziejów Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Krakowskiego*, Kraków 1864; J. Mietelski: *Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu Jagiellońskiego w okresie dykcji Franciszka Karlińskiego (1862–1902)*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Fizyczne” 1986, z. 25; J. Mietelski, M. Markowski: *Michał Franciszek Ignacy Karliński (1830–1906)*, [w:] *Uniwersytet Jagielloński. Złota księga Wydziału Matematyki i Fizyki*, red. B. Szafirski, Kraków 2000, s. 125–137; U. Perkowska: *Corpus academicorum Facultatis Philosophiae Universitatis Jagellonicae 1850–1945*, Kraków 2007, p. 151.

Jarosław Włodarczyk

[Poprzedni](#)
[Następny](#)